

Leħen is-Socjetà Mužikali
San Lawrenz
Belt Vittoriosa A.D. 1883

#MagħqudinFlimkien

Harga Nru. 128

MARZU - APRIL 2022

Welcome to BeBirgu!

BeBirgu

BeBirgu is Birgu's newest place to be!
Situated in the completely renovated
SAN LAWRENZ Band Club at the Victory Square.

BeBirgu welcomes you every day of the year
for drinks and great food
served in a European Brasserie setting
with a nice lounge style open air patio.

BeBirgu, San Lawrenz Band Club
Victory Square, Birgu
Tel: 77220077 | E-mail: Ed@bebirgu.com

Olde City Pub *is the Best*

Restaurant, Take Away & Pizzeria

Prop. Michael Darmanin

99, St Lawrence Street, Vittoriosa

Tel: 21 663 614

Fava Woodworks Co. Ltd.

KW 17B, Corradino Industrial Estate, Paola

Tel: 2182 7650

Manufacturers of all types of Wooden Mouldings

*Showrooms at the Factory and
80, St. Joseph High Road, Hamrun*

SPECIAL PRICES FOR FURNISHED FLATS OWNERS

**Unlimited Designs...
...Within Your Budget**

Traditional, Classic & Modern Frames

- Swept Frames
- Customised Mirrors
- Prints
- Paintings
- Photos
- Posters
- Canvas / Stretching
- Mount Cutting
- Certificates & Diplomas
- Local & Foreign Artists
- Museum Glass
- Contract Works Undertaken
- Professional & Efficient
- Service Guaranteed
- Interior Designers Are Welcome

Specialising in Made-To-Measure Framing

Opening Hours:
Monday To Friday From 7:00am Till 2:00pm
Saturdays By Appointment

[Find us on Facebook](#) www.gemelliframing.com

GEMELLI
FRAMING

With Over 30
Years Experience

Contact Ray Or
Marianne
On 21 412 124
Or 99 495 263
Email: tamananni@gmail.com
T/G Fl Triq Il-Parsott, Mosta

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Il-Kelma tal-President

Bjorn Callus

Sa fl-ahhar feġġ id-dawl fuq ix-xefaq! Iva hbieb, jidher li verament resqin lejn sitwazzjoni fejn ser nkunu nistghu ngawdu dak li tant nhobbu u nahdmu għalih. Jekk ma jinqala xejn, dan is-Sajf għandna ngawdu l-festi kif nafuhom. Imma qabel xejn, u daqstant importanti, ser nkunu qed ngawdu wkoll il-purċiżjoni tal-Ġimħa l-Kbir u l-Għid il-Kbir. Nghid għalija, hadt dawn l-ahbarijiet b'sodisfazzjon kbir u nammetti li mlewni b'iktar heġġa fil-hidma fis-Socjetà tant għażiż għalina. Ninsab kważi eċċitat ghall-fatt li ser nisma' u nara l-banda ddoqq il-marċi funebri u brijużi fit-triq wara nuqqas ta' sentejn. Fl-istess hin, nammetti li hassejt sens ta' sodisfazzjon bil-hidma tiegħi u tas-segretarju wara li konna ġejna nnominati fil-working group imwaqqaf mill-Ġhaqda Kažini tal-Banda għal il-ghan. Bla dubju ta' xejn xhieda ta' kemm is-Socjetà tagħna hi kkunsidrata u meqjusa fl-isfera nazzjonali.

Dawn l-ahbarijiet ma qabdunhiex fuq sieq wahda, għaliex sena wara sena l-Kunitat tas-Socjetà dejjem hejjha ruhu daqslikieku ser isir kollox normali. Fil-fatt, biex nagħti eżempju, mil-lat bandistiku ninsabu fil-faži fejn qed nagħlqu l-ahhar ftit servizzi u nkunu nistghu nghidu li l-banda hi magħquda għas-servizzi kollha. Dan filwaqt li fl-istess hin sar rekordjar ġdid ta' marċi funebri, b'sett mill-isbah mill-arkivju tas-Socjetà li ser ikun ippubblikat dalwaqt. Imma and mhux biżżejjed, għaliex wara s-suċċess tal-kollezzjoni fuq USB li harręt fl-2018, din is-sena ser tkun qed toħroġ l-ahhar kollezzjoni funebri fuq USB bi 3 volumi ohra rrekordjati fl-1985, 1992 u 1997 rispettivament. Tassew opportunità mill-isbah għall-kollezzjonisti u d-dilettanti tal-marċi funebri kollha.

Barra minn hekk, apparti s-servizzi tal-Ġimħa l-Kbir u l-Għid, kif ukoll ir-recording li digħi semmejt, il-Banda Vittoriosa San Lawrenz ser tkun qed ittella' wkoll Programm Funebri mill-isbah fil-Knisja Kollegġjata u Konventwali ta' San Lawrenz nhar il-Hamis 7 t'April, lejla id-Duri, għall-habta tas-7.30pm. Programm Mužikali li ser ikun mżewwaq bi hsibbijet marbutin mal-Ġimħa l-Kbir, b'marċi funebri mill-aqwa mir-repertorju tas-Socjetà, kif ukoll xi siltiet mužikali ohra adattati għal dan iż-żmien tal-Ġimħa Mqaddsa. Bla dubju ta' xejn, hu appuntament iehor importanti li d-dilettanti m'għandhomx jitilfu.

Minnkejja l-hafna xogħol mužikali li semmejt, irrid nghid li din hi biss parti mill-hidma għal dawn iż-żminijiet, għax apparti x-xogħol normali li għaddej fil-każin, qed inkomplu nżidu wkoll id-drapp li jintra mal-faċċata fil-Ġimħa Mqaddsa, l-armor b'mod ridott tal-Wirja Ġetsemani kif ukoll attivitā

soċjali marbuta ma' dawn iż-żminijiet.
M a t u l i x - xahar ta' Frar, eż-żattament nhar l-4 ta' Frar 2022, kien ta' pjaċir għalina li tqajna għal darb 'ohra gewwa Palazzo

Huesca lill-Eminenza Tieghu l-Kardinal Peter Turkson. Flimkien dorna madwar is-swali tal-każin, fejn tkellimna fuq l-isfidi li naffaċċejaw bhala Socjetà kif ukoll fuq il-missjoni tagħna li nighthallu l-mužika lit-tfal u ż-żgħażaq. Waqt din iż-żjara, l-Eminenza Tieghu l-Kardinal Turkson inawgura wkoll il-banner li qed jikkomemora il-100 Sena Anniversarju mix-xiri ta' Palazzo Huesca. Bhala Socjetà attendejna wkoll ghall-pontifikali li sar fil-Parroċċa u li kien mmexxi minnha, il-Hadd 6 ta' Frar 2022, kif ukoll għall-ghalli taċ-Čittadinanza Onoraria tal-Belt Vittoriosa fis-sede tal-Kunsill Lokali. Tassew kienet okkażjoni sabiha fejn ingħbarna flimkien bhala Parroċċa madwar l-Eminenza Tieghu l-Kardinal Turkson u r-rabta specjalisti li llum għandu ma' beltna.

Sodisfazzjon iehor li kellna bhala Socjetà seħħet bla dubju l-Hadd 20 ta' Frar fil-ġilgħod, hekk kif saret il-Laqha Ģenerali Mista. Kont kuntent bl-attendenza tal-bandisti u membri proprjetarji, bandisti u membri. Nemmen li kapaċi nkunu iż-żjed nies ukoll għal dawn il-laqgħat ġenerali. Waqt din il-laqgħa, nqraw ir-Rapporti Amministrattiv u Finanzjajru mis-Segretarju u l-Kaxxier rispettivament, u fid-diskors li għamilt stajt faċiġment nuri b'wiċċi minn quddiem ix-xogħol li għamilna fl-ahħar sena, kif ukoll l-andament finanzjarju. Bla tlaqieg, kienet sena pożittiva ferm fejn minkejja d-diffikultajiet kollha tal-pandemija, sar hafna xogħol bi prestazzjoni finanzjajra konsonanti max-xogħol li sar u ż-żmien li ghexxa fi. Waqt din il-laqgħa wkoll, ingħata rikonoxxiem għażix-xogħol u l-kontribut lis-Socjetà bhala membri fil-kumitat lis-Sur Karmenu Scicluna kif ukoll lis-Sur Paul Bongailas, wara li ma baqgħu jifuraw parti mill-kumitat minhabba räġunijiet personali.

Is-sena li qeqħid fiha jidher ċar li ser tkun differenti, b'iktar xogħol, attivitajiet u anke infieq marbutin maċ-ċelebrazzjoni tal-100 sena Anniversarju mix-xiri ta' Palazzo Huesca. Minn qalbi nheġġeg lill-membri, bandisti u partitarji Palmiżi biex jipparteċipaw fl-aktivitajiet li nagħmlu, u kif anke appellajt fid-diskors tiegħi fil-laqgħa Ģenerali, sabiex min għandu ftit čans jersaq lejna u jghin kif jista', u jekk m'għandux hin, donazzjonijiet huma dejjem apprezzati. L-Ġhid it-Tajjeb lil Kulħadd!

Werrej

Il-Kelma tal-President.....	3
Is-Salib.....	5
Il-preżen t u l-futur tal-Parroċċa.....	6
L-iżvilupp tal-kult	
tal-Passjoni fil-Birgu.....	7-9
Għalina n-Nisa.....	10
George Gershwin.....	11-12
Wiċċi imb'wiċċi ma' N.Castillo..	12-14

Editur

Simon Farrugia

Riklami

John Attard
Simon Farrugia
Lawrence V. Farrugia

Proof Reading

Adrian Vella

Ritratti

Melvin Degiorgio
Noel Gauci
Lawrence Parascandolo
Elton J. Randich
Gabriel Treeby Coleiro
André Xuereb

Ritratt Faċċata

L-istatwa ta' Maria Addolorata meqjuma b'tant devozzjoni fil-Kollegġjata ta' San Lawrenz

Stampat

BONNICKI'S PRESS Est. 1924

36, Triq San Pawl, Valletta
Tel: 2122 4607 Mob: 9987 0603
E-mail: emibonnici@gmail.com

PJAZZA REGINA VALLETTA

Everybody's Centrepiece

DELICATA
Family Winemaker
Since 1907

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Is-Salib

Minn Patri Martin Mamo OFMCap.

Nadurawk O Gesù u nberkuk ghax b'salibek u l-mewt tiegħek inti fdejtna.

I-l-Knisja kontinwament tistedinna nirriflettu flimkien dwar dak li nemmnu u nistqarru fil-Kredu. Meta nghidu l-Kredu ahna nistqarri li nemmnu li Gesù Kristu “Bata taht il-haqqa ta’ Ponzu Pilatu, sallbuu, miet u difnuh.”

Sa mill-ghada ta’ din il-ġrajiġ, kien hemm fost id-dixxipli min tfixxel fit-twemmin tiegħu propju minhabba l-misteru tat-tbatija li bata l-Iben t’Alla. Illum ukoll issib min jitfixxel quddiem it-tbatija li nghaddu minnha ahna l-bnedmin. Importanti li nifhmu li Gesù Kristu ma ġiex biex jeqred it-tbatija, imma biex bit-tbatija tiegħu jifdi dik tagħna u jagħtiha skop u tifsira.

Il-predikazzjoni tas-salib kienet sa mill-bidu meqjusa bhala skandlu għal-Lhud u bluha ghall-pagani. Imma għal dawk li jemmnu hija t-turija tal-qawwa ta’ Alla.

Dakinhar, meta kien fuq is-salib, bosta sfidawh; “Jekk inti tassew l-Iben ta’ Alla, inżel minn hemm u nemmnu fik”.

Iżda Hu ghax kien tassew l-Iben ta’ Alla, u ghax ma kienx jaħsibha bhal bniedem imma bhal Alla, baqa’ hemm fuq u ma niżilx. U ghax ma niżilx, bosta emmnu fi. Anki dawk li sallbuu kien hemm min stqarr, “Dan hu tassew l-Iben ta’ Alla.”

Is-salib ta’ Gesù kien propju s-siegha li hu ġie ghaliha. F’dak il-hin li kien merfugh mill-art, huwa ġibed l-bnedmin kollha lejh. Bosta harsu u ma setghux jifhmu.

Anke fost dawk li Huwa stess kien għażżeł kien hemm minn qata’ qalbu u tilef kull tama. Iżda wara li qam mill-imwiet čanfarhom bil-hlewwa u fakkarhom, “Kemm intom boloh u tqal biex temmnu! Ma kellux il-Messija l-ewwel ibati u jmut u b’hekk jidhol fis-Saltnejha tiegħu?”

Lil dawk id-dixxipli li darba talbuu biex fis-saltna jpoġġu maġenbu staqsishom; “Lesti tixorbu l-kalċi li se nixrob jien?”

Mad-tbatija u l-mewt tal-Mulej, hemm marbuta l-Ġrajiġ tal-Qawmien, ghax; “Jekk Kristu ma kienx imqajjem mill-imwiet, fiergħa hi l-predikazzjoni tagħna, u fiergħa wkoll il-fidi tagħkom” 1Kor15,14-15. Il-Qawmien huwa l-prova li l-fidwa seħħet tassew.

Inheġġiġ kom biex f'dan iż-żmien qaddis tar-Randau, titolbu quddiem il-Kurċifiss, u tickellmu miegħu u tibku miegħu, għax hu jifhimk u għadu anki illum jerfa’ fuqu l-mard u n-niket tagħkom. Imma ma jieqafx hemm imma miegħu jqajjem kull tbatija tagħkom ghall-Glorja.

“Ebda sura ma kelli, u ebda ġmiel biex inħarsu lejh jew xi sura biex nitgħaxqu bih. Kien imżeblaħ u mwarrab mill-bnedmin, bniedem li bata u kien jaf x’inhu l-mard; bħal wieħed li n-nies jaħbu wiċċhom minnu, bniedem imżeblaħ, u aħna xejn ma qisnieħ. Iżda hu refa’ fuqu l-mard tagħna. Aħna īsbieħ bħal wieħed ikkastigat, milqut minn Alla u miġjub fix-xejn. Iżda hu kien miġruħ minħabba fi dnubietna, misħuq minħabba fi ħżunitna. Għas-saħħha tagħna waqa’ l-kastig fuqu, u bis-swat tiegħu sibna l-fejjan tagħna”.

(Is53,2-5).

II-Preżent u l-futur tal-Parroċċa

minn Lawrence V. Farrugia, President Onorarju

Wara li tajna harsa lejn l-Għaqdiet Religiūzi ta' Beltna li spicċaw wara li għal bosta snin twal servew biex taw formazzjoni reliġiūza, valuri kif ukoll iffurmaw karattri fin-nies ta' Beltna, bix-xieraq li nagħtu harsa lejn is-sitwazzjoni preżenti u x'jista' jsir għal li ġej.

Nitilqu mill-premessha li ż-żminijiet li qeqhdin fihom kemm f'dak li hu stil tal-hajja kif ukoll in-numru ta' saċċerdoti u reliġiūzi disponibbli kif ukoll lajci impenjati huwa hafna differenti minn qabel. L-ġhaqdiet bin-numru ta' attivitajiet li kienu jorganizzaw, it-tagħlim regolari u r-rikreazzjoni fejn hafna mill-hin kien ikun hemm il-preżenza ta' saċċerdoti ghenu mhux ffit fil-formazzjoni tal-karattri u valuri tajba u ghenu wkoll biex nibtu vokazzjonijiet. Dan iż-żmien spicċa u ma jergħax jiġi. Din hija s-sitwazzjoni tal-punent. Tajjeb nghidu li l-Knisja għandha konsolazzjoni li kemm fl-Asja kif ukoll fl-Afrika n-numru ta' vokazzjonijiet qiegħed dejjem jiżdied u numru ta' saċċerdoti qeqhdin jagħtu s-servizz tagħhom gewwa l-Ewropa.

Meta fl-ahħar 25 sena tas-seklu għoxrin il-Knisja Maltija rat li l-vokazzjonijiet bdew jonqsu filwaqt li l-età tas-saċċerdoti bdiet tixxieħ organizzat Sinodu wara Sinodu minn fejn hareg Pjan Pastorali għal perjodu tas-snini. Fost hafna konklużjonijiet harġet dik tat-twaqqif ta' Sinodu Djoċesan kif ukoll Parrokkjali. L-iskop prinċipali kien li jinvolvi aktar lil-lajci f'dak li huwa xogħol djoċesan kif ukoll parrokkjali.

Thejjew sett ta' regolamenti dwar il-hatra tal-membri kif ukoll tat-tmexxija ta' dawn il-kunsilli. Mhux il-Parroċċi kollha feħmu jagħmlu użu minn dawn il-kunsilli, dan għaliex f'numru ta' Parroċċi, il-Kunsill Parrokkjali qiegħed hemm biex jghidu li jeżisti għax ma jagħmlux użu tajjeb tiegħu. Kull Parroċċa fejn il-Kappillan għarraf jorganizza u jhaddem tajjeb il-Kunsill Parrokkjali sewa ta' ghajnejha kbira għalih kif ukoll ghall-Parroċċa.

Ģewwa Malta f'dik li hija l-prattika reliġiūza u l-attendenza fil-knejjes naqset hafna. Illum għandna persentaġġ dejjem jonqos ta' nsara li jattendu ghall-quddies ta' nhar ta' Hadd u kif ukoll għas-Sagamenti mod speċjali għas-Sagamentar-Rikonċiljazzjoni.

L-agħar haga li jista' jiġi l-entużjażmu u ma nagħmlu xejn. Il-Qaddis Papa Pawlu II fl-intervista li kellu ma' Vittorio Messori fuq il-publikazzjoni tal-ktieb: "Immorru 'l hemm mill-Għat-tat-Tama", għandu jimlinha b'kuraġġ bhalma jagħmel il-Papa Frangisku fil-katekeżi ta' kull nhar ta' Erbgha u l-messaggli li jaġhti kull nhar ta' Hadd qabel l-Angelus.

Il-Parroċċa tagħna mhi xejn differenti mill-ohrajn imma bit-talb u bil-ghajnejha t'Alla, kollox jista' jsir. Nemmu kif jghid San Pawl: "Jien hawwilt, Apollo saqqa, imma Alla kabbar", inkella nkunu qiegħdin nibnu fuq ir-ramel.

Fin-nuqqas ta' għaqdiet, movimenti u b'żewġ saċċerdoti fejn wieħed minnhom huwa l-Arċipriet il-Kunsill Parrokkjali għandu għalqa kbira fejn jimra jekk dan ikun organizzat u jitmexxa skont statut aġġornat mill-Kullegġ tal-Kappillani fl-2004. Il-formazzjoni preżenti tal-Kunsill Parrokkjali għandha tigeġi aġġornata u dawk il-membri li ilhom iservu għal hafna snin jagħmlu wisa' għal membri ġoddha u

b'aktar entuż-jażmu. Importanti li ma nibżgħux nitilqu xogħol u attivitajiet minn idejna u niddelegaw lil-lajci għaliex wisq nahseb li għandna wisq x'naghħmlu. Iċ-Ċentru tal-Katekeżi għandu jservi ta' eżempju għax meta ingħata l-grupp ta' nisa ġie organizzat, mghammar, miżnum, u mmexxi tajjeb hafna u minkejja l-problemi li jiľtaqgħu magħħom u kultant anke xi naqra tfixxil irnexxielhom iwettu dak li kienu jagħmlu l-oqsma tal-Museum fit-tagħlim tad-duttrina, il-preparazzjoni tatt-fal ghall-Ewwel Tqarbina u ghall-Griżma u hidma fost Adolexxenti.

Nifhem li wara li jiġi rikostruwi il-Kunsill Parrokkjali għandha ssir Laqgħa tal-Assemblea dwar il-hajja pastorali preżenti tal-Parroċċa, li ilha ma ssir aktar minn sitt snin. F'din il-laqgħa n-nies tal-Parroċċa għandhom jingħataw l-ispazju, li fil-preżent m'għandhomx, biex jikkritikaw b'mod kostruttiv u jagħmlu suggerimenti. Wara dan għandha tinhatar kummissjoni li nifhem li għandha tkun immexxija minn Fr. John biex jistudjaw il-punti li jkunu qalu waqt il-laqgħa, jippreparaw rapport u pjan pastorali long term biex jintlahqu dawk li m'għadhomx jattendu il-knisja u iehor ghall-adolexxenti u żgħażaq.

Wara dan jiġi diskuss fil-Kunsill Parrokkjali fejn jithalla ghall-approvazzjoni tal-Arċipriet. In-nuqqas ta' saċċerdoti fil-parroċċi qiegħed jinhass. Grazzi ghall-kontribut kbir li jaġhti Fr. John Avellino mal-familji, l-gharajjes, iż-żgħażaq, il-morda u nies imwarrba mis-soċjetà. Fl-istess waqt ma nistgħux ma naprezzaw ix-xogħol kbir li sar u qed isir bl-inizjattiva tal-Arċipriet. Il-festi, manutenzjoni tal-knisja u opri ġoddha huma importanti infatti anke fl-antik testament fil-ktieb tal-levitku nsibu li Alla kien irrivela lil Mosè kif għandu jingħata ġieħ lil Alla, dettalji dwar it-tempu ta' Alla u kif issir il-liturgija. Tajjeb li wieħed jaqra l-omelja ta' Mons Arċisqof ta' 8 ta' Frar dwar il-festi u l-opri ġewwa l-knejjes.

Ix-xogħol pastorali għandu jkun l-ewwel priorità fil-Parroċċi. Il-quddies tal-Hadd għandu jkun animat, bil-parteċipazzjoni tal-fidili, b'kant li jitkanta minn kulhadd u omelja mhux twila imma preparata tajjeb. Tkun haġa tajba li anke fost il-ġimmgħa jsir hsieb żgħir waqt il-quddies. L-Adorazzjoni ta' kull nhar ta' Hamis u fl-ewwel ġimmgħa tax-xahar tkun organizzata, b'rifflessjoni preżi fuq l-Ewkaristija u kant ewkaristiku.

Is-Sagament tar-Rikonċiljazzjoni għandu jiġi aktar organizzat fejn fin-notice board għandu jkun hemm skeda tal-hin tal-qrar u l-isem tal-konfessur. Fil-maġġoranza tal-knejjes barra minn Malta isir hekk. B'dan il-mod nagħtu spazju biex wieħed jkollu direttur spiritwali u intaffu l-inkonvenjenza li numru ta' nies mill-Parroċċa tagħna jmorru jqerru fi knejjes ohra.

Billi nwettu pjan pastorali, norganizzaw aktar l-attivitajiet u bir-talb aktar nies jersqu lejn il-knisja inkella maż-żmien ikollna Mużew.

L-iżvilupp tal-kult tal-passjoni fil-Birgu

Kitba ta' George Agius

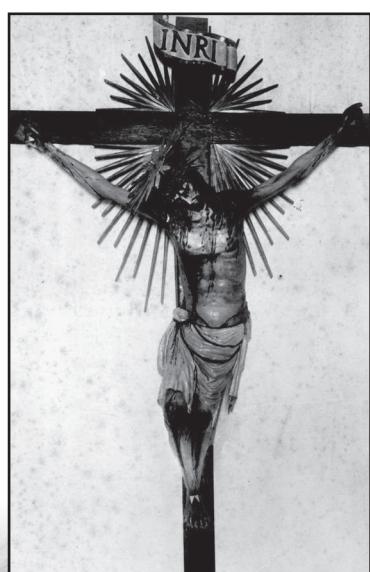
Il-patrimonju kulturali u reliġjuż marbut ma' żmien ir-Randan u l-Ğimħa Mqaddsa fil-Birgu, huwa wieħed rikk u jmur lura għal mijiet tas-snin. Fortunatament sa żminijietna ghadna nistgħu ngawdu diversi ċelebrazzjonijiet li xxetlu u kibru matul is-snин, minkejja li xi ċelebrazzjonijiet ohra li kienu jagħmlu parti minn dan il-patrimonju li mal-medda tas-snin sfumaw fix-xejn. Din il-kitba hija sintesi dwar l-origini u l-iżvilupp tal-kult tal-passjoni fil-Belt Marittima tal-Birgu, kif ukoll ġabro ta' tagħrif fil-qosor, dwar uħud mill-manifestazzjonijiet li kienu jew għadhom isiru fil-Birgu, fil-jiem għeżeż tal-Ğimħa Mqaddsa.

II-Kavallieri u l-kult tal-Passjoni

Il-miġja f'Malta, tal-Ordn tal-Kavallieri ta' San Ģwann fis-sena 1530, ikkontribwiet ħafna fit-tixrid tad-devozzjoni lejn il-Passjoni tal-Mulej fil-Birgu. Dan ghaliex dawn għal aktar minn erbghin sena użaw il-Knisja Parrokkjali ta' San Lawrenz bhala l-Knisja Konventwali tagħhom. F'din il-Knisja l-Kavallieri kienu jiċċelebraw il-funzjonijiet liturgici tal-Ğimħa Mqaddsa, bhalma huma l-hasil tar-riglejnej f'Hamis ix-Xirk, l-Qima tas-Sepulkru u l-Adorazzjoni tas-Salib.¹ Fl-istess knisja huma kienu jesponu r-relikwiji tal-Passjoni li kienu ġabu magħhom minn Rodi, dawn kienu jinkludu skalda mis-salib ta' Kristu, xewka mill-kuruna tax-xewk u żewġ muniti msejjha ta' Ĝuda, ghaliex jingħad li kienu parti mit-tletin biċċa tal-fidda li rċieva Ĝuda bhala hlas tat-tradiment.²

Tixrid tad-devozzjoni

Huwa dokumentat, li fl-1657 fil-Birgu wasal kurċifiss kbir, miġjud minn Kandja u li tqiegħed ghall-qima fil-Knisja Parrokkjali ta' San Lawrenz.³ Għandna nifħmu li din il-miġja swiet mhux ftit, biex fil-Birgu tkompli tikber id-devozzjoni lejn il-Passjoni ta' Kristu. Din id-devozzjoni lejn dan il-Kurċifiss kienet strumentali wkoll biex fl-1718, titwaqqaf il-Fratellanza tal-Kurċifiss.⁴ Mill-kitbiet li għandna jidher li l-Fratellanza tal-Kurċifiss tal-Birgu twaqqfet, biex fost l-ohrajn tkompli tiehu hsieb il-purċissjoni tal-passjoni li kienet issir sa minn qabel it-twaqqif tal-istess Fratellanza.⁵

Fin-nuqqas tad-dokumenti huwa diffiċli nistabbilixxu eż-żarru kif u meta, bdiet il-purċissjoni tal-Ğimħa l-Kbira fil-Birgu, iż-żda skont id-dokumenti li għandna f'id-ejnejna sa issa jidher li probabbilment dan sehh fil-bidu tas-seku 18, imma certament qabel l-1718.⁶ Tradizzjonalment jingħad li xi whud mill-vari tal-Ğimħa

l-Kbira li johorġu processjonalment mill-knisja Parrokkjali tal-Birgu gew ikkum missjonati mill-bahħara Vittoriosani, wara li dawn impressjonaw ruhhom bil-purċissjoni li huma raw fi Spanja u fi Sqallija. Jingħad li l-uċuh, l-idejn u s-saqajn tal-vari ngiebu minn Spanja, filwaqt li l-manekini u l-ilbies saru lokalment.⁷

Diversi Purċissjoni

Fl-imghoddi fil-Birgu, kienu jsiru diversi purċissjoni tal-Passjoni, dawn kieno johorġu minn knejjes differenti. L-ewwel fosthom kienet il-purċissjoni s-sewda li kienet issir nhar l-Erbgħa tat-Tniebri, mill-Knisja tal-Madonna tal-Karmnu, bis-sehem tal-ilsiera tax-xwieni jkaxx kru l-ktajjen marbuta ma' riglejhom.⁸ Fil-Knisja tal-Karmnu tal-Birgu jidher li d-devozzjoni lejn il-Passjoni ta' Kristu, kienet wahda notevoli, fil-fatt wieħed mill-altari, kien iddedikat lill-Kurċifiss u maġenbu kien hemm meqjuma x-xbieha tal-Ecce Homo.⁹ Purċissjoni ohra fil-Birgu kienet tkun organizata mill-Fratellanza tar-Rużarju, nhar Hamis ix-Xirk, mill-Knisja tal-Lunzjata. Għal xi raġuni jew ohra, lejn nofs is-seku 19 din ma baqghetx issir. Mis-sett ta' tmien vari li kienu jinhargu f'din il-purċissjoni, l-unika wahda li għadha meqjuma sal-lum fil-knisja tal-Lunzjata, hija dik ta' Gesù Redentur.¹⁰ It-tielet purċissjoni li kienet issir fil-Birgu u li sfortunatament ma tantx għandna tagħrif fuqha, hija dik li kienet issir nhar il-Ğimħa l-kbira filghodu mill-Papas flimkien mal-komunità Griega, tal-Knisja ta' Santa Marija Damaxxena.¹¹

Il-Vari tal-Parroċċa

Il-vari processjonal li sal-lum għadhom jinhargu mill-Knisja Parrokkjali ta' San Lawrenz, huma unicci tax-xorta tagħhom f'Malta, ghaliex huma mlibbsa lbies mill-ifjen, magħmul mid-drappiġiet tal-harir u l-bellus, imżejna bi glalen, rakkmu tad-deheb u bizzilla. Matul is-sena sitta minn dawn it-tmien vari, jinżammu ghall-qima fl-oratorju tal-kurċifiss, filwaqt li l-monument u l-Veronica jintrefghu f'kamra li tissejjah 'il-Ğenna'. Madwar mijja u hamsin sena ilu kienu saru l-ewwel żewġ niċċeġ u fihom tqiegħdu il-Vara l-Kbira u l-Ort tal-Getsemani.¹² Fit-Tieni Gwerra Dinjija dan l-Oratorju ġie milqut u ġarrab bosta hsarat fosthom ntilef l-anglu tal-Ort. Bhala prewkazzjoni biex ma ssirilhom aktar hsara, wara dan l-incident il-

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

vari ittiehdū temporanajament fil-Knisja ta' San Pawl tar-Rabat.¹³

Toħroġ tard

tluq minn Malta tal-inkwiżitour Carpegna, li kien l-ahhar Inkwiżitour, il-purċissjoni tal-Birgu bdiet toħroġ fil-hin stabbilit mill-awtoritajiet ekkleżjastiċi.¹⁴

Ir-rotta

Il-purċissjoni kienet ddur mat-toroq principali, inkluż ix-xatt sa qrib Sant Anglu u kienu jsiru waqfiet quddiem il-knejjes tal-Lunzjata, ta' Santa Skolastika u tal-Madonna tal-Karmnu. F'dawn il-waqfiet, il-kleru flimkien mal-vara tal-Monument (Kristu Mejjet) kienet jidħlu fil-knejjes rispettivi, u hemm kien isir talb u kant.¹⁵ Fl-1801, ir-Rettur tal-fratellanza talab biex jiżdiedu żewġ waqfiet ohra, wahda quddiem id-dar tieghu u l-ohra quddiem dik tal-Logutent¹⁶ tal-Belt. Fl-gheluq tal-purċissjoni, kienet issir t-talba ghall-mahfra (Misericordia) quddiem ir-Relikwarju tal-Passjoni magħruf bhala l-Volto Santo, li kien ikun sponut fuq l-artal tal-kappella tal-Kurċifiss li nsibu fil-knisja Parrokkjali.¹⁷

Il-Purċissjoni fis-seku 18

Tul is-seku 18, meta il-gżejjjer tagħna kienet taht il-hakma tal-Ordn, din il-purċissjoni kienet toffri xena tassew spettakolari. Id-dehra tal-vari fit-toroq dojqoq tal-Birgu, imdawwla biss bid-dawl inemmnej tax-xemgħa u t-torċi f'idejn dawk li kienet jakkumpanjaw, kienet dehra indeskrivibbi. F'dawk iż-żminijiet fil-purċissjoni kienet jieħdu sehem il-fratelli, rappreżentanza tal-awtoritajiet civili u l-kleru. Il-Kaptan tax-Xwieni li kelleu l-palazz tieghu fix-xatt tal-Birgu, kien jibghat stakkament ta' suldati biex jagħmlu gwardja tal-unur mal-istatwa tal-monument jiġifieri l-urna tal-fidda bix-xbieha ta' Kristu mejjet.¹⁸ Fil-Purċissjoni kienet jakkumpanjaw ukoll l-Isiera Nsara mifdija, ikaxkru l-ktajjen

tal-hadid marbutin ma' għarqbhom bhala simboli tal-fidwa.¹⁹

Fi seku 19

Fl-ewwel snin tal-hakma Ingliża f'Malta, il-gwardja tal-unur bdiet tkun iffurmata minn grupp tas-suldat Maltin ingaġġati fl-armata Ingliż.²⁰ In-numru ta' fratelli dik il-habta kien ġmielu, fil-fatt il-Prepostu Dun Lorenzo Lanzon fid-djarju tieghu kiteb li fil-purċissjoni tal-1804 hadu sehem madwar erba' mitt fratell tal-kurċifiss.²¹ Wara it-twaqqif tal-Kollegġjata fl-1820 u l-ghoti tal-pusess lill-ewwel kanonci fil-31 ta' Diċembru 1821, il-membri kapitulari bdew jakkompanjaw libsin bis-salib pettorali fuq il-kappa tal-erminju abjad, mżewwqa bl-inforra tas-satin vjola u ahmar.²² Żvilupp li kompla jghin biex il-purċissjoni tikber aktar, sehh fl-1885, bis-sehem tal-Fratellanza tal-Via Sagra fil-purċissjoni, wara li kienu solvuti d-diffikultajiet li din il-fratellanza kellha mal-awtoritajiet ekkleżjastiċi.²³

Baned u Mužičisti

Għal hafna snin, fil-purċissjoni kienet jieħdu sehem grupp ta' mužičisti jdoqqu mužika adattata ghall-okkażjoni.²⁴ Ftit wara t-twaqqif tagħha, l-Banda Duka ta' Edinburgh, illum imsejha Banda Vittoriosana San Lawrenz, bdiet takkumpanja fil-purċissjoni bid-daqq tal-marċi funebri. Fl-arkivju tagħha, il-Banda għandha repertorju kbir ta' mužika funebri b'xogħlijet tal-Kanonku Luigi Fenech, Publio Borg, Giovanni Giumarra, Giuseppe Frendo, Lorenzo Galea u ohrajn.²⁵

L-introduzzjoni tal-Personaggi Bibbliċi

Sal-bidu tas-snini 70 tas-seku 20, il-purċissjoni kienet wahda sobrija, komposta minn fratelli, tħall liebsa bżż-żimarr jgorru il-bandalori tas-seba' kelmiet jew simboli tal-passjoni, l-abbatini, il-Kapitlu u l-bandisti.²⁶ Iżda fl-1974 ma' dawn li semmejna żidiedu l-personaggi bibbliċi jew persuni li kellhom sehem fil-passjoni tal-Mulej. Dawn bil-mod il-mod itrasformaw il-purċissjoni minn wahda penitenzjali għal pageant. L-ewwel tnax-il personagg li minn dik issena bdew jieħdu sehem kienet Ĝuda, Barabba, Abraham, Izakk, iż-żewġ hallelin, Xmun minn Ċirene flimkien maż-żewġ uliedu, Pilatu, Gużeppi minn Arimateja u Nikodemu.²⁷ Fis-snini ta' wara żidiedu aktar personaggi u fil-bidu tas-snini tmenin gew introddoti s-suldati Rumani flimkien maċċenturjun. Żvilupp iehor sehh lejn l-ahħar tas-seku 20 u l-bidu tas-seku 1-ġidid

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

meta ma' dawk li jiehdu sehem bdew jipparteċipaw il-personaġgi femminili.²⁸

Konklużjoni

Għal-grazzja t'Alla fl-ahhar snin, fil-Birgu ittieħdu bosta inizjattivi tajbin li qed iwasslu għal qawmien mill-ġdid, f'dak kollu li għandu x'jaqsam maċ-ċelebrazzjonijiet tal-Ġimħa Mqaddsa u l-Għid il-Kbir. Wahda mill-manifestazzjonijiet li regħġi inghatħat il-hajja fl-2019, hija l-purċissjoni s-sewda, li ntaqgħet tajjeb minn dawk kollha li gew il-Birgu dakinh. Sfornutament fis-sentejn ta' wara jiġifieri fl-2020/21 din ma setghetx terġa ssir minhabba r-restrizzjonijiet li ġew fis-sehh minhabba l-pandemija tal-Covid-19. Nittamaw li fi żmien mhux daqstant 'il bogħod is-sitwazzjoni titjieb, biex inkunu nistgħu ngawdu mill-ġdid dawn il-manifestazzjonijiet li ahna writha mingħand ta' qabilna, bit-tama li dan il-patrimonju nkunu nistgħu nghadduh ahna wkoll lill uliedna.

Endnotes

1. Alexander Bonnici, History of the Church in Malta, Vol. 3, Malta, 1968, p.67.
2. J.C. Camilleri, The Vittoriosa Good Friday procession, The Malta Year Book 1988. Malta: p.412
3. Bibljoteka Nazzjonali, Libr. Ms351, f.13.
4. Il-Berqa 26 ta' Marzu 1959, p.4.
5. Bibljoteka Nazzjonali, Libr. Ms351, f.10.
6. Idem, Bibljoteka Nazzjonali, Libr. Ms351, f.10.
7. Joseph Cassar Pullicino, Studies in Maltese Folklore, Malta, 1976, p.33.
8. Charles Galea Scannura, Holy Week Traditions in Malta, 1978, p.25. u Dr. Edward Fenech O.S.A.
- Il-Konfraternità fil-purċissjoni tal-Ġimħa Mqaddsa, Il-Hajja, 31-4-1983, p.7.
9. Arkivju Kollegġjata Birgu, Inventario della Veneranda Chiesa del Carmine della Città Vittoriosa coll'aggiunto - 1846. Altare del Ssno. Crocifisso , Nr 174- 182.
10. Anton Attard, Id-Dumnikani fil-Birgu, 2021, pp 25-30.
11. Arkivju Arċidioċesi ta' Malta, Inventarju tal-Knisja tal-Madonna ta' Damaxxena Birgu, Vista Pastorali tal-Isqof ta' Malta Fra Paolo Alferan de Bussan 1738-1740.
12. Arkivju tal-Kollegġjata Vittoriosa, Informazzjoni meħuda minn irċevuta konservata fl-Arkivju tal-Fratellanza tal-Kurċifiss mogħtija lill

Prokurator tal-Fratellanza Lorenzo Borg minn Giuseppe Giov.Schembri li wettaq ix-xogħol tal-injam fl-1869.

13. Informazzjoni mogħtija lil awtur mis-sur Eddie D'Agostino RIP u mis-sur Lorenzo Zahra.
14. Anton Zammit Gabarettta, Il-Birgu fil-Ġimħa ta' l-Għid, Veritas Press 1973, p.12.
15. Ibid, Anton Zammit Gabarettta, pp 11-12.
16. Ibid, Anton Zammit Gabarettta, p.12.
17. Ibid, Anton Zammit Gabarettta, p.10.
18. Ibid, Anton Zammit Gabarettta, p.11.
19. Anton Zammit Gabarettta, The Good Friday Procession of Vittoriosa, Heritage, Vol. 2, Malta, p. 343.
20. Idem. Anton Zammit Gabarettta.
21. Anton Zammit Gabarettta, Op. Cit. Il-Birgu fil-Ġimħa ta' l-Għid, Veritas Press 1973, p.11.
22. Anton Zammit Gabarettta, Op. Cit. The Good Friday Procession of Vittoriosa, Heritage, Vol. 2, Malta, p. 343.
23. Ibid. Anton Zammit Gabarettta.
24. Arkivju Kollegġjata Vittoriosa, Lorenzo Lanzon, Diario delle Feste, Vol1, f.160.
25. Ibid. Anton Zammit Gabarettta, The Good Friday Procession of Vittoriosa, Heritage, Vol. 2, Malta, p. 344.
26. Idem. Anton Zammit Gabarettta.
27. Ibid. Anton Zammit Gabarettta, p. 345.
28. Informazzjoni mogħtija lil awtur mis-sur Lawrence Avellino RIP.

PROGRAMM TA' MUŽIKA SAGRA U FUNEBRI
MILL-BANDA VITTORIOSANA SAN LAWRENZ
TAHT ID-DIREZZJONI TA' MRO. JONATHAN ABELA

PER CRUCEM
TUAM

IL-HAMIS 7 T'APRIL 2022 | 7.30PM
KNISJA MATRICI, KONVENTWALI U KOLLEGGJATA TA' SAN LAWRENZ
VITTORIOSA
 SE JIGU OSSERVATI L-MIZURI KOLLHA FIS-SEHH TAL-AWTORITAJET TAS-SAHHA

Socjetà Mužikali San Lawrenz Belt Vittoriosa

Tagħrif mill-Kċina

minn MaryRose Gauci

MENU MINN MADWAR ID-DINJA – HAWAII

Torta Mikxufa mill-Hawaii

Ingredjenti

Għażina tat-torti
100gr perżut mqatta' dadi
100gr patata mqatta' dadi
100gr Pineapple mqatta' dadi
Pakkett krema (heavy cream)
4 bajdiet mħabbta
Bżar u melh
200gr ġobon mahkuk Gouda
100gr Asparagus
Tewm aħdar mit-twil mqatta'

Metodu :

Iftah l-ġħażina fuq ir-recipjent li ha tuża. Sahhan il-forn b'temperatura ta' 350°C. Go taġen qalli l-perżut go ffit butir sakemm tiehu lewn deħbi. Nehhi minn fuq in-nar. Fl-istess taġen żid il-patata, ffit žejt u qalli sakemm tiehu lewn kannella. Żid il-perżut li tkun qallejt qabel u l-pineapple. F'recipjent iehor habbat il-bajd, żid il-krema, bżar u melh. Fuq l-ġħażina tat-torti ferrex it-tahlita tal-perżut, u itfa' nofs il-ġobon mahkuk. Ferrex it-tahlita tal-bajd u itfa' l-kumplament tal-ġobon. Zejjen bl-asparagus u t-tewm twil imqatta'. Ahmi fil-forn għal 40 minuta. Halli 10 minuti qabel isserviha.

Salamun stil Hawaii

Ingredjenti

6 fletti tas-Salamun
170ml Soy Sauce
60ml Ilma
Mgharfa Sesame oil
43gr zokkor ismar
 $\frac{1}{4}$ kuċċarina ġienger mahkuk
 $\frac{1}{2}$ kuċċarina felfel
2 sinniet tewm
Mgharfa ketchup tat-tadam
Bott ċrieki tal-pineapple u
żomm nofs il-likwidu tal-bott
2 mgharef corn flour
3 tewmiet hodor mit-twil

Metodu:

Biex tagħmel l-immarinar, hallat sew flimkien is-soy sauce, l-ilma, sesame oil, zokkor ismar, il-ġienger, il-felfel, it-tewm, il-ketchup u l-meraq tal-pineapple. Ferrex l-immarinar fuq is-salamun u halli fl-immarinar għal xi siegħa. Fuq grilja ixwi s-salamun u ċ-ċrieki tal-pineapple. Mat-tahlita tal-immarinar, żid il-corn flour u sajjar fuq in-nar, dejjem hawwad sakemm jagħqad. Servi s-salamun u ċ-ċrieki tal-pineapple flimkien maz-zalza tal-immarinar. Zejjen bit-tewm aħdar mqatta'.

Torta Haupia

Ingredjenti ghall-ġħagina:

130 gr macadamia nuts
120gr dqiq
30gr rice flour
30 gr zokkor
30gr zokkor ismar
Kuċċarina melħ
60gr margerina mqatta' dadi
30ml halib kiesah
 $\frac{1}{2}$ kuċċarina vanilla

Għall-ġħażina: Sahhan il-forn 325°C, u pprepara r-recipjent fejn se tagħmel it-torta. Go food processor itfa' l-macadamia nuts li tkun hmejt qabel, id-dqiq, iz-zokkor u l-melħ u hawwad kollox flimkien. Wara żid il-margherina, il-halib u l-vanilla. Hawwad sakemm tifforma ġħażina. Ifrah l-ġħażina u ahmi għal madwar nofs siegħa.

Għall-Mili: Go kazzola hawwad flimkien il-coconut milk, il-krema u z-zokkor, sakemm jiftah jagħli. Żid il-corn flour li tkun hallat mal-ilma u żid mat-tahlita l-ohra. Ibqa' hawwad sakemm it-tahlita tibda tagħqad xi ffit. Holl iċ-ċikkulata fil-microwave. Aqsam it-tahlita tal-coconut milk fi tnejn. Żid iċ-ċikkulata mahlula ma' nofs it-tahlita. Fuq l-ġħażina li tkun hmejt, ferra n-nofs tat-tahlita tal-coconut milk. Halliha tiksah għal xi 10 minuti, u wara ferra t-tahlita biċ-ċikkulata mdewwba. Kessah fil-friġġ għal madwar sagħejn, u wara zejjen bil-macadamia nuts.

Għall-Mili

236ml halib
414ml coconut milk
200gr zokkor
236ml ilma
170gr chocolate chips
354ml heavy whipping cream

George Gershwin

minn Christopher Pisani - Arkivista

Issa li l-Milied ghadda, bla dubju wiehed jibda jaħseb fuq il-festi tant devoti tal-Ğimħa Mqaddsa. Issib min ukoll jghidlek li f' Jannar jibda bil-mod jisma' l-marċi funebri. Nistqarr magħkom li jien m'inix wieħed minnhom ghax il-marċi funebri nismagħhom is-sena kollha! Sbieħ wisq! B'xorti kbira, fl-arkivji tas-soċjetà tagħna nsibu ghadd ta' marċi funebri mill-isbah, u dan kollu grazzi għas-surmastrijet kbar li dejjem kellha l-banda tagħna. Apparti dan, il-fatt li tkun il-banda tiegħek, il-banda tal-Birgu, li ddoqq nhar il-Ğimħa 1-Kbira u 1-Għid, tagħti iktar x'tifhem kemm verament il-banda San Lawrenz hija pedina importanti fil-hajja soċjo-kulturali ta' beltna.

Il-kompożituri li ser niltaqgħu mieghu llum huwa Amerikan li min jaf kemm-il darba smajna siltiet tiegħu bhal *Rhapsody in Blue*, *An American in Paris*, u *Summertime*.

George Gershwin twieled nhar is-26 ta' Settembru tal-1898 ġewwa *Snediker Avenue apartment*. Peress li l-antennati tiegħu huma Lhud-Russi, l-isem originali tiegħu kien Jacob Gersh-vin. Tieni isem ma kellux (ghall-kuntrarju tal-kultura Amerikana), allura maż-żmien ingħata l-isem ta' George li baqa' mieghu sal-ahħar ta' hajtu. Kienu b'kollo erba' l-ulied ta' Gershowitz u Rose: Ira, George, Arthur u Frances.

Ta' età żgħira, George qatt ma kellu l-hsieb li jitħallem il-mužika, tant li kien mohħu biss biex jilgħab, jiġi mat-toroq ta' New York, jinbex u jiġi fl-ghali ma' dak u mal-ieħor. Izda fl-1908, ta'għixar snin, sema' lil Maxie Rosenzweig idoqq il-vjolin. Dan id-daqq tal-vjolin kien li għibed lil George lejn il-mužika b'qawwa. Il-pjanu li ommu u missieru kienu xtraw għal huuh Ira, spicċa jdoqqu George. Ta' min jghid li l-ahwa kollha spicċaw mužiċisti; Frances kienet l-ewwel wahda li kienet tħix mill-flus li kienet taqla' mill-kunċerti (iżda waqfel peress li żżewġ), u Ira, Arthur u George kienu pjanisti u kompożituri. Però qabel dan, George dam hafna jidher dak l-ghalliem tajjeb għali, iż-żidha fl-ahħar kien sabu. Charles Hamitzer kien il-pjanist tal-Beethoven Symphony Orchestra u l-ghalliem ta' George li eventwalment, spicċa biex introduċieħ ma' diversi stili ta' mužika Ewropea.

Fl-1913, Gershwin telaq mill-iskola biex jibda jaħdem ta' *song plugger* ma' Tin Pan Alley. *Song plugger* kien kantant jew pjanista li kien idur jippromovi l-kanzunett ta' artisti varji. Gershwin kien jagħmel dan ix-xogħol għal Jerome H. Remick. L-ewwel kanzunetta li kiteb hu stees (f'dan l-istess żmien) kienet *When you want 'em, you can't get 'em, when you've got 'em, you don't want 'em*. Ta' sbatax-il sena, din il-kanzunetta mhux li daqstant kienet ta' suċċess, peress li haliet lu qliegħ ta' madwar 50 centeżzu.

Minn hemm, Gershwin baqa' sejjjer 'il quddiem fil-karriera tiegħu, tant li fl-1916 hu beda jaħdem ma' *Aeolian Company and Standard Music Rolls* ġewwa New York. Hawn hu rekordja, irranġa u kiteb numru kbir ta' kanzunett fejn il-maġġor parti tagħhom kienu taħbi il-psewdonimu ta' Fred Murtha jew Bert Wynn. Gershwin anke kien ta' sikwit jakkumpanja lil Nora Bayes u Louise Dresser fuq il-pjanu fit-teatri lokali. Fl-1917, il-kanzunetta tiegħu *Rialto*

Ripples kellha suċċess kummerċjali kbir. Fl-1919, Gershwin iltaqqa' mal-kompożitūr William Daly fejn mill-ewwel nibtet ħbiberija sana. Flimkien hadmu fuq musicals ta' Broadway bhal *Piccadilly to Broadway*, *For Goodness' Sake*, u *Our Nell*. Daly kien sikwit jirranġa, jorkestra, u jidderiegi s-silġiet ta' Gershwin. Minn naha tiegħu, Gershwin kien ta' sikwit ukoll idur fuq Daly għall-pariżi mužikali.

Fl-1924, Gershwin ikkompona wieħed mill-aktar xogħlijiet importanti tiegħu; *Rhapsody in Blue*. Din kienet kompożizzjoni ghall-orkestra u l-pjanu. Orkestrata minn Ferde Grofe u ndaqqet ghall-ewwel darba mill- *Paul Whiteman Concert Band* ġewwa New York. Gershwin ma harixx lura, tant li flimkien ma' Buddy DeSylva (l-irċiċista) holqu x-xogħol mužikali *Blue Monday* li kienet opra b'att wieħed fuq stil jazz. Fl-1924, flimkien ma' hu Ira kkomponew diversi siltiet mužikali ghall-palk, fosthom

Lady be good, Oh, Kay!, Funny Face, u *Strike Up the Band*.

Interessanti ferm l-esperjenza li kelli ġewwa Franzia. Gershwin kien telaq għal xi żmien Franzia biex jistudja l-kompożizzjoni taht Nadia Boulanger u aktar tard Maurice Ravel (li digħiż Itqajna mieghu fir-rivista numru 95 tal-2016). It-tnejn li huma rrifjutaw li jgħallmu u t-tnejn ghall-istess raguni. Ir-raquni tagħhom kienet li jekk jistudja l-mužika klassika, din kienet ser tkissiru l-istil tiegħu li kien influenzat ferm mill-jazz. Fil-fatt, il-kliem ta' Ravel fl-ittra li kien bagħħali kien dan; "Għalfejn għandek tkun Ravel tat-tieni klassi meta tista' tkun Gershwin ta' prima klassi?". Sakemm dam Franzia, Gershwin ikkompona *An American in Paris*, li ghall-ewwel ir-ċeviet diversi opinjonijiet, iż-żidha malajr inbidlet il-fehma u dahlet fir-repertorju Amerikan u Ewropew.

Fl-1929, Gershwin flimkien ma' huu kitbu l-musical *Show Girl*, u s-sena ta' wara kitbu *Girl Crazy*. Fl-1931, Gershwin rebah il-Pulitzer Prize for Drama permezz tas-silta *Of Thee I Sing*. Ftit wara, fl-1934, Gershwin mar vaganza f'Folly Island, South Carolina, fejn kien mistieden minn DuBose Heyward. Hemm hu kien mistieden jikkomponi l-opra *Porgy and Bess*. Din l-opra kienet wahda li ġabet rispons maqsum bejn suċċess u falliment. Finalment, *Porgy and Bess* ma tantx kienet meqjusa bhala wahda ta' suċċess, u minn hemm, Gershwin mexa lejn Hollywood. Fl-1936 hu kien imqabbad minn RKO Pictures biex jikteb il-mužika ghall-film *Shall We Dance*.

Ftit fuq il-hajja privata tiegħu, Gershwin kelli relazzjoni mal-kompożitrici Kay Swift. It-tnejn qatt ma żżewġu, anke wara li Kay iddivorżjat minn ma' James Warburg minhabba Gershwin. Hemm min jghid li ż-żwieg qatt ma sejjh minhabba omm Gershwin peress li Kay ma kinetx Lhudja. Ta' min jghid li l-musical *Oh, Kay!* (li semmejna iktar qabel) kien inkiteb għal Kay Swift.

Fl-1937, Gershwin beda jilmenta man-nies ta' madwaru

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

li qed ikollu diversi wéjgħi ta' ras qawwija u frekwentament ixomm riha ta' gomma mahruqa. Fi Frar tal-1937, waqt li kien qed idoqq il-Piano Concerto in F (kompożizzjoni tieghu stess) flimkien mas-San Francisco Symphony Orchestra taht id-direzzjoni ta' Pierre Monteux, Gershwin kellu diversi mumenti ta' blackouts u anke nuqqas kbir ta' koordinazzjoni fis-swaba. Peress li hu kien joqghod ma' huh Ira f'Bevery Hills, mart Ira spicċat anke tgerger li kienet iddejjet tarah jiekol u jwaqqfa fuq il-mejda. Dan baqa' għaddej sakemm F'Lulju hassu hażin u mill-ewwel haduh l-isptar fejn instab li kellu tumur f'rashu. Wara intervent nhar il-11 ta' Lulju 1937, huwa miet wara li l-intervent kien tard wisq. Gershwin miet fl-eta tenera ta' 37 sena.

Peress li Gershwin miet ta' età żgħira, hafna kienu maħsuda bil-mewt tieghu. John O'Hara kien irrimarka li "Gershwin miet fil-11 ta' Lulju, iżda m'hemmx ghalfnej nemminha din il-verità jekk ma rridx". Min jaf bhalissa fl-Ukraina u fir-Russja kemm hemm ommijiet u missirijiet li qed jirċievu ahbarijiet koroh ta' wliedhom jew tal-irġiel tagħhom li qed imutu minhabba deċiżjoni insensata ta' persuna supperva. Mur ikkonsla qalb ta' omm, qalb ta' missier, qalb ta' iben/bint, qalb ta' habib; qalb li thobb u ma tafx x'inhni miebgheda lejn persuna. Il-bniedem li jahseb li hu gharef, bl-intelligenza kollha li skopra s'issa, għadu xorta jahseb li bil-qtil tista' tilhaq fejn trid.

Minn din il-pagna, nixtieq nghidilkom l-Għid it-Tajjeb!

Wiċċ imb wiċċ ma'

Noel Castillo

minn Paul Micallef

Il-persuna li qed nintervista għal din ir-rubrika hija pjuttost żgħira fl-età però għandha hafna u hafna x'tirakkonta. Minn dawk li qatt intervistajt probabbilment hu l-iktar wieħed li naħsew ghax praktikament trabbejna flimkien, anki jekk hemm hemel snin jifirduna. Permezz tal-karatru reziljenti tagħha, din il-persuna biex tilhaq l-ghan tagħha, tispicċa hafna drabi biex tkun fiċ-ċentru ta' hafna kwestjonijiet u kontroversji. Però minkejja dan, fit-tit hawn nies fil-Birgu ħi rex-xxiellhom jagħmlu dak li għamel hu fl-organizzazzjoni ta' attivitajiet kulturali kemm lokali kif ukoll fuq bażi nazzjonali. Kif se taqrar kien il-persuna li sahansitra meta holom b'idea, seddaqha u minkejja s-solit oppozizzjoni welled proġetti u attivitajiet li għadna ngawduhom sal-lum. Iva, dan m'hadd hlief l-uniku Noel Castillo.

Twelid u Familja

Noel twieled fl-Isptar San Luqa fis-17 ta' Mejju 1971. Imsemmi Noel (cioè Emanuel) għal nannu Leli, li jiġi missier missier. Hu gie mghammed il-parroċċa tagħna u l-parrinu kien nannu. Dak iż-żmien kulhadd kien jafu lill-popolari Pawlu tal-laħam. Missier Noel, Richard b'karatru mill-aktar helu, b'sorpriza għalija, twieled f'Birzebbu u billi trabba l-Isla iqis lili mnifsu bhala Senglean. Omm Noel hi Rose, it-tifla ta' Pawlu u Rita kif kienu jsibuhom bhala 'Tal-laħam' għax naturalment kienu jbiegħu il-laħam fit-Triq Hilda Tabone, eks Triq Britannika. Fiż-żmien li twieled Noel, li hu l-kbir, il-familja Castillo kieno joqogħdu, Triq il-kwartier però wara marru joqogħdu fi Triq is-Sibi fil-Kalkara. Hut Noel huma Brian, Roderick u Lawrence. Meta indagħej fuq il-kunjom, Noel weġibni li originarjament hu Spanjol fejn ghall-ewwel kien hawn familja wahda però issa dan l-arblu tar-razza kiber u nxtered madwar Malta kollha.

Tfulija

Fi tfulitu Noel trabba fl-akwati ta' Triq Britannia u Triq il-Kwartier. Peress li nannu kien bil-hanut fi Triq Britannia kien il-hin kollu sejjjer mid-dar sal-hanut tan-nannu Pawlu. Xi haġa li qatt ma kont naħfa hija li l-ikbar habib ta' tfulit Noel kien propju George Agius, illum superjur tal-Museum. Noel għamel il-Preċett u l-Grizma fil-parroċċa tagħna bil-parrinu jkun nannu Pawlu. Bhat-tfal l-oħra Noel kien imur il-Museum u dam sakemm kellu 14-il sena fejn wara kien il-pass naturali li jmur iċ-Ċentru taż-Żgħażagh Vittoriosa.

Iż-Żerriegħa tal-Festi

Minħabba li kien habib ta' George, Noel dejjem lagħab 'bil-knisja' fejn George kien jieħu hsieb il-funzjonijiet ta' ġewwa u Noel il-festa ta' barra. Xi drabi ġieli anki kien jingħaqad magħhom Noel Bugeja (il-bezzieża). L-hena tagħhom kien li jixtru statwa mingħand Pawla ta' quddiem il-Lunzjata u jagħmlu festa fuq il-bejt ta' ommu. Naturalment li jorganizzaw purċijsjoni bil-vari tal-Ġimħa l-Kbira kienet ukoll fil-kalendaru.

Fuq nota personali billi jien trabbejt fl-istess triq ta' nannuh, mhux l-ewwel darba li Noel u shabu kieni jiġu d-dar ta' ommi li kellha bitha kbira u hemm konna nagħmlu l-festi tal-qaddisin. L-iktar wahda li kienet tispikka bla dubju kienet dik ta' San Lawrenz kif ukoll tal-Ġimħa l-Kbira. Fil-fatt minn dak iż-żmien bdejt id-delizzju tieghi li nitfa s-sunetti minn fuq il-bejt ta' ommi ghall-bitha! Niftakar ukoll li ommi kienet tat is-sett tal-vari tal-Ġimħa l-Kbira lill-istess Noel.

Id-delizzju tal-festi laqqghu ma' hbieb ohra bhal Sandro Schembri, Ivan Parascandalo u Charles Seisun li awtomatikament bdew iresqu lejn il-festa. Fil-fatt Sandro kompla b'dan id-delizzju tant li illum hu l-President tal-Għaqda tan-Nar, Ghaxra ta' Awwissu.

Kien ha sehem ukoll bhala anglu u parti mill-folla fl-ewwel edizzjonijiet tar-Rock Opera Jesus Christ Superstar taħha hija Horace u Lawrence Aquilina. Noel kien ukoll abbiati taħt il-gwida ta' Dun Gużepp Caruana. Noel b'nofs dahka qalli li meta d-Dun kien johroġhom u kieni jistaqsuh fejn qegħdin, hu dejjem kien iweġibhom xott xott 'Malta'.

Edukazzjoni u Impjieggi

Noel beda il-vjaġġ ġedda is-sorijiet tal-Karmnu fi Triq San Lawrenz, wara fl-iskola Primarja tal-Fortini, il-Liceo Vassalli tal-Handaq u wara il-Junior College fl-Imsida. Fl-1 ta' Jannar 1990 hu dahal jaħdem bhala skrivan il-Lohombus, fis-sena 1994 dahal maċ-civil fejn umbagħad fis-sena 1998 dahal fid-dipartiment tal-kultura bhala segretarju tal-Kumitat tal-Karnival, fil-Kumitat Festi Nazzjonali u segretarju tal-Kummissjoni Folklor. Fis-sena 2001 kien ha l-inizzjattiva u kiteb ittra lill-Awtorità Maltija tat-Turiżmu biex jibda jsir Festival tan-Nar

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

fil-Port il-Kbir. Din il-proposta giet accettata u ha kuntratt mal-MTA biex jibda jorganizza dan il-festival. Fil-fatt ha hsiebu mis-sena 2002 sas-sena 2008. Ghall-habta tas-sena 2004 Noel hareg bl-idea tal-*Historical Cities Festival*. Hawn l-organizzaturi xtaqu li fil-Birgu ssir xi haga specjali u hawn Noel vara is-suġgeriment ġenjali li l-Birgu tinxteghel biss bid-dawl tax-xemħha u hekk inħoloq il-kuncett ta' 'Birgu by Candlelight'.

Xogħol għal Rasu

Mis-sena 2006, Noel qaleb bhala *self-employed* taht l-isem ta' *Leon Promotions* fejn għadu sal-lum jorganizza attivitajiet tal-massa bhal festivals tal-lokalitajiet, attivitajiet tal-karnival u Christmas villages. Kif jaf kulhadd Noel għandu l-uffiċċju tieghu fil-bidu tat-Triq Sant Antnin, il-Birgu stess. Dwar dawn l-irħula tal-Milied, Noel irrimarka li f'Malta hu kien organizza l-ewwel wieħed li kien sar f'Ta' Qali fis-sena 2007. Noel ukoll kelleu f'idejh l-ewwel attivitā li saret fl-apert fl-ahhar tas-sena. Din kienet saret fi Triq Sant Anna l-Floriana u wara b'diet issir mill-gvern fil-Belt Valletta. Noel mis-sena 2009 u għal numru ta' snin kien jieħu hsieb il-Festival tan-Nar tal-Art li jsir fil-Floriana waqt il-festa ta' San Publju.

Sfera Nazzjonali u Internazzjonali

Noel matul is-snin kien jifforma parti minn hafna kumitat fuq livell nazzjonali bhaċ-ċelebrazzjoni tal-millennju, il-miġja tal-Papa Benediċċu fis-sena 2010, id-dħul ta' Malta fl-Unjoni Ewropea, ic-CHOGM, kif ukoll sehem fl-organizzazzjoni tal-inawġurazzjoni ta' diversi progetti bhal Pjazza San Gorg fil-Belt Valletta, it-Teatru, il-Park Nazzjonali u ohrajin. Noel ha sehem kemm-il darba anki f'attivitajiet barra minn Malta u ha sehem diversi drabi f'konferenzi, laqgħat u workshops tal-karnival u ohra ta' materja folkloristika.

Harsa lil hinn mix-xefaq

Riċentement il-progetti ta' Noel iktar bdew iharsu 'il barra minn xtutna. Dan sar wara ġemellaġġ ma' kumpanija Taljana Euroart immexxija minn Giuseppe Corsaro fejn qed isir bdil ta' attivitajiet kulturali u folkloristici. Dawn jinkludu festivals tal-korijiet, tal-baned u ohrajin, l-iktar fl-Italja u fi Spanja. Il-kumpanija tieghu għal hafna snin kienet torganizza wkoll Karnival Malti fit-Tuneżija. Jien u shabi ninsabu grati lejn Noel ghall-opportunitajiet li jaġtina fl-attivitajiet tieghu kemm hawn Malta kif ukoll lill hinn minnha fejn inkunu nistgħu nhaddmu t-talenti tagħna bħalma huwa fost ohrajin il-leadership, użu ta' lingwi barranin, u bhala *helpers* fl-organizzazzjoni.

Stat u Residenza

Noel hu separat, għandu tifla bl-isem ta' Lorella, jista' jon-qos! Bhalissa qiegħed f'relazzjoni ma' Maria Gellel. Għal xi żmien Noel kien jghix l-imsida, wara l-Kalkara u bhalissa fl-istess dar tan-nanna Rita fi Triq il-Kwartier (issa isimha mibdul għall-Kardinal Prospero Grech) bid-dar jisimha l-10 ta' Awwissu ... kumbinazzjoni! Min jghaddi minn dik it-triq fil-jiem tal-festa u tal-Ġimħa Mqaddsa malajr jinduna fejn joqghod Noel!

Hajja Soċċali

Meta kien ic-Centru taż-Żgħażiegħ, Noel induna bil-kwalitajiet tieghu ta' organizazzjoni u beda jieħu sehem fl-organizzazzjoni fosthom fir-Rock Opera JCS fejn anki kelleu l-parti ta' Pilatu. Fis-sena 1987 Noel flimkien ma' Lawrence Farrugia (Ta' Doda) u Lawrence Mifsud dahlu fil-Kumitat tal-Festa bhala membri u wara fis-sena 1989 kien assistant segretarju u wara segretarju sas-sena 1999 u wara reġa' dahal fis-sena 2003 sas-sena 2007, u mis-sena 2010 sas-sena 2015, dejjem bhala membru. Fost il-membri attivi li hadem fil-qrib magħhom bla dubju kien hemm Salvu Attard u Anton Gellel, żewġ kolonni tal-festa tagħna.

Il-Miġja tar-Relikwija ta' Ras San Lawrenz f'Malta

Noel kien fil-kumitat organizzattiv ta' attivitajiet storici bhala meta ngiebet ir-relikwija tar-ras ta' San Lawrenz fis-sena 1997. Jista' jingħad li kien Noel stess li kien b'mod konkret ċaqlaq l-ilma biex din ir-relikwija tant għażiż għalina tingieb Malta. Qabel biex kont tista' taraha ridt permess speċjali peress li din tinsab fil-kappella privata tal-Papa. Dan sehh meta fuq mawra personali fil-Vatikan kien nissel l-idea lill-Kardinal Marini. Wara naturalment kien komplew it-tħadidiet mad-diversi awtoritajiet kompetenti u fil-fatt din il-holma saret reall. M'hemp ix-ġalli infakku fil-festi kbar b'attendenza numeruża hafna li kieni saru kemm Malta kif ukoll f'Għawdex f'dik is-sena.

Attivitajiet ta' Qligh ta' Fondi

Noel matul is-snin kien involut ukoll f'hafna attivitajiet ta' qligh ta' fondi li hu għamel mal-entitajiet li kien membru fihom. Bhalissa hu l-*factotum* tal-Għaqda tan-Nar fejn jispikka wkoll l-element innovattiv u ġdid kif isiru dawn anki speċjalment f'sitwazzjonijiet straordinarji bħalma hi l-pandemijsa.

Medja

Fil-passat Noel ġieli kien involut fi programmi tar-radju naturalment marbuta mal-festi tal-Moviment Azzjoni Soċċali ma' Anton Miceli.

Noel kien il-mohh ukoll biex jinholoq l-ewwel radju tal-kommunità fil-Birgu taħt l-isem Radju Belt Rebbieħ 97FM li xandar kemm-il darba kemm mis-Sala Parrokkjali u kemm mill-uffiċċju tal-festa f'okkażjonijiet bħall-Milied u l-Ġimħa Mqaddsa. Riċentement minhabba l-COVID, Noel kien ukoll il-promotor biex jinbeda l-proġetti tal-VSL Media fuq l-internet fejn xandar f' Mejju 2020 u f'Gunju 2020 minhabba l-kommemorazzjoni tal-200 sena Kollegġjata, fil-Festa u l-Milied 2020 u fil-Ġimħa l-Kbira tas-sena 2021. Mingħajr ma nidher li qed niftħahar b'rixxa dawn ix-xandiriet, li naturalment l-ghan tagħhom kien sabiex jimla l-vojt li bdew ihallu l-attivitajiet esterni li ma setghux isiru minhabba il-famuż virus, lahqu livell għoli hafna. Fil-fatt nistgħu nħidu li din l-inizjattiva kienet xprun biex entitajiet f'lok-alitajiet ohra mxew fuq il-passi tagħna.

Każiin tal-Banda

Noel beda r-relazzjoni mas-Soċjetà tagħna minn meta kien għadu żgħir meta beda jitħalleml strument. L-ewwel beda bil-kwartin taħt Pawlu Buttigieg (li miet riċentement) u wara l-ewfondju taħt il-għwidha ta' Michael Bugelli. Fis-sena 1988 hareg idoqq ghall-ewwel darba fejn dam madwar 10 snin idoqq kemm mal-banda tagħna kif ukoll ma' diversi baned ohrajin. Fis-sena 2008 kien jifforma parti mill-kumitat organizzattiv tal-festi tal-125 sena mit-twaqqif tas-Soċjetà tagħna.

Firda temporanja

L-istorja ma jista' jibdilha hadd u qabel il-festa tas-sena 1999 żviluppat kwestjoni parrokkjali li rrizultat li fir-riżalta ta' dak li sehh twieldet l-Ġhaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu li permezz tagħha llum gholliet in-nar fil-festa tagħna f'livelli nazzjonali u dan minkejjha li fil-Birgu m'hawnx kamra tan-nar. Dan mingħajr dubju jistgħu jixxha jixhdū il-kwantità ta' nies li ta' kull sena jidwe il-bjut u s-swar ta' madwar il-port sabiex igawdu l-ispettaklu li llum hu ankrat fil-kalenderju Malti bhala 'La Notte di San Lorenzo' kif ukoll l-ghada f'Jum il-Festa.

Għaqda Piroteknika

Bhalma jiġi dejjem mix-xewk johroġ il-ward u forsi b'rīżultat ta' dak li sehh twieldet l-Ġhaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu li permezz tagħha llum gholliet in-nar fil-festa tagħna f'livelli nazzjonali u dan minkejjha li fil-Birgu m'hawnx kamra tan-nar. Dan mingħajr dubju jistgħu jixxha jixhdū il-kwantità ta' nies li ta' kull sena jidwe il-bjut u s-swar ta' madwar il-port sabiex igawdu l-ispettaklu li llum hu ankrat fil-kalenderju Malti bhala 'La Notte di San Lorenzo' kif ukoll l-ghada f'Jum il-Festa.

Dilettant kbir tal-Ġimħa l-Kbira

Minbarra l-festi tradizzjoni Noel iħobb hafna l-folklor marbut mal-Ġimħa Mqaddsa tant li sa minn meta kien għadu żgħir kien jieħu sehem fil-proċessjoni. Fil-bidu kien iġorr xi

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

misteru liebes iż-żimarra, wara wahda mis-seba' kelmiet li hu aċċenna li dejjem kienet 'Sitio', li tifser 'Għandi l-ghax billi kienet kelma wahda kienet ehfet! Riċementem anki kemm-il darba ha sehem bhala personaġġ fosthom ta' Mosè u ta' David. Fil-fatt sa minn meta kelli karozza jien, Noel u xi żewġt iħbieb ohra konna nieħdu l-leave u erhilna l-ahhar hmistax tar-Randian induru Malta u Ghawdex kollu bil-cassette tal-marċi funebri fl-isfond, prattikament induru l-wirjet kollha li kien ikun hawn Malta. Dan minbarra naturalur l-attivitàajiet kollha li stajna nlahhqu f'dak iż-żmien maġiku, minn drammi tal-passjoni, RockOperas, musicals, kunkerti ta' mužika sagra kif ukoll pageants u processjonijiet. Insomma konna nippruvaw inlahhqu ma' kollox. Fil-fatt tliet snin ilu fis-sena 2019 konna ddecidejna u anki morna naraw il-processjonijiet famużi ta' Sevilla fi Spanja. Esperjenza li ma ninsewħa qatt!

Anedottu Helu

Tajeb hawn ninkludi čajta li darba ahna għamilna lil Noel dwar dawn il-wirjet. Mela Noel kellu sett ta' statwi komuni tat-tafal li kien jilgħab bihom meta kien għadu zghir. Wara kollox kull tifel kellu sett bhalhom inkluż jien! Darba fost l-ohrajn Simon Farrugia għiet l-idea sublimi li nipprintajaw posters (dak iż-żmien kien għad m'hawnx kompjuters fl-idejn li stajt tipprinġa kif ġieb u lahaq iż-żda ahna stampajnihom fi stamperija stabilita). X'għamilna? Wahħalna dawn il-posters f'postijiet prominenti fejn konna se nghaddu u kien se jghaddi Noel, għax dak iż-żmien kellu mutur. Tistgħu tahsbu kif baqa' Noel meta beda jara li kien hemm wirja ta' vari 'artističi' għal wħi fl-indirizz tiegħu fi Triq is-Sibi l-Kalkara. Dan minbarra telefonata li għamilna li kellna private mimlija tfal li ġejjin jaraw il-wirja. Niftakar li dik il-ġurnata kienet wahda li kont dhakt bil-qalb l-iktar li Noel beda jwahhal f'haddiehor u mhux finna. Insomma Noel hadha c-ċajta u kull darba li nirrakkontawha dejjem titfaċċa tbissima fuq haddejnejn.

Getsemani

Minhabba din il-ħeġġa u l-entużjażmu li kellna, jien, Noel u Simon bdejna nahsbu fuq kif jista' jkollna l-wirja tagħna fil-każin. Kien żmien meta bdew jitfaċċaw għexierien ta' wirjet ma' Malta kollha u ahna sforz l-entużjażmu li kellna serjament bdejna nahsbu li nwelldu l-wirja tagħna. Hekk l-ewwel sena

saret wirja fejn kien hemm kollezzjoni ta' statwi kif ukoll mejda tal-appostli fuq stil Lhudi u sena wara bdejna progett ambizzjuż iehor. Minhabba li f'dawk iż-żminijiet kienu bdew jiżvilluppa il-wirjet life size, bl-iktar wieħed ikun tat-Talent Żebbuġi hsiebna biex naqbdū linja ohra mhux biss tal-Aħħar Cena u hekk bdejna niżvilluppa ix-xena tal-Ġnien taż-Żebbuġ u hekk tnissiet il-wirja 'il-Ġetsemani'. Din minn xena bl-istatwi xogħol Michael Camilleri Cauchi žviluppat għal hames xeni bl-istatwi jitkomplew minn Andrew Bugeja. Minhabba žviluppi li saru fil-każin f'dawn l-ahhar snin, il-wirja qed tittella' biss verżjoni ridotta ta' din il-wirja.

Fl-ewwel edizzjoni tal-wirja tal-każin bhala parti mis-souvenir programme kien sar l-ewwel darba d-direttorju tal-wirjet li wara anki tkompli u għadu jiġi stampat sal-lum minn entità privata.

Noel...illum

Illum Noel, għadu joqghod il-Birgu u għalhekk għadu jista' jhoss il-polz tal-Vittoriosani Lawrenzjani iktar mill-viċin għadu attiv sew soċjalment fl-oqsma li hu jħobb. Hekk nistgħu nħidu li hu l-mohħ wara l-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu kif ukoll hafna drabi jixpruna u jkun il-mutur ta' inizjattivi ohra u godda. Minbarra dan, hu qiegħed ikompli bil-business tiegħi fl-oqsma tal-kultura minkejja l-għadbi kbar minhabba l-pandemja.

Għeluq

Hemm ferm iktar x'tikteb fuq Noel li għandu repertorju wiesa' u vast ta' avventuri u stejjer x'jirrakkonta marbuta mal-hajja kulurita u versatili tiegħu. Dan hu Noel, thobbu jew tobogħdu kien u għad għadu l-enerġija. Il-fjamma tal-entużjażmu għal dak għandu x'jaqsam mal-patrun tagħna Lorenzo ghada ma bdiex tmajna. Lil Noel tista' ma taqbilx mieghu f'kollox jew fil-metodi li juža però żgur li minhabba s-sens tat-tmexxi ja u l-kariżma li jħaddan, minkejja t-tumbati, għen mhux ffit li dak kollu li ngożżu, bil-kbir u bil-fatti anki b'sagħrifċċi personali biex mhux biss jinżamm iżda jissahħħah u jikber u nistgħu niftahru , kif fil-fatt ahna Kbar! Dan hu Noel Castillo..... persuna f'kastell ta' holm li baqax fl-arja imma li twettaq. Kastell li hu mibni b'knatan samm ta' rieda tal-azzar. Bniedem li ma tantx jaqta' qalbu malajr u kif jgħidu l-Inglizi 'the sky is the limit'. Dan hu Noel u..... grazzi Noel.

**Marċi Funebri
2022**

KOLLEZZJONI TA' MARČI FUNEBRI
3 VOLUMI MIS-SNIN 80 U 90 FUQ USB
U CD ALBUM ĢDID

PREZZ
3 VOLUMI FUQ USB DRIVE €20
CD ALBUM 2022 €10

OFFERTA SPEċJALI
USB DRIVE + CD ALBUM 2022
€25

IRRISERVA KOPJA SAL-31 TA' MARZU 2022
fuq music@stlawrencebandclub.com, il-pagna tal-Facebook:
www.facebook.com/ilbandatalbirgu jew 99428597

SOCJETÀ MUŽIKALI SAN LAWRENZ

**IKLA
TAL-ĠIMGħAL-KBIRÀ**

IS-SIBT 9 T'APRIL

PALAZZO HUESCA
8PM | €15

starter soppa	1st course rikotta JEW tuna pie	main vegetable lasagna JEW platter	deżerta 100 SENA
-------------------------	--	---	-----------------------------------

BOOKINGS
Eugenio Pellicano - 79617288

hsbc.com.mt

2380 2380

HSBC

Appovat u mahruġ mill-HSBC Bank Malta p.l.c., 116, Triq l-Arċisqof, Valletta VLT1444

MIFSUD GARAGE LTD.

IRONMONGERY

Għal dak kollu li wieħed ikollu bżonn għad-dar

56, LA VALLETTE STREET, VITTORIOSA

Tel: 2180 7535

BUILDING CONTRACTERS, PLANT FOR HIRE

Cranes

Bobcats

Tower ladders

Mini skips

Concrete mixer with High up

356 99499623

paul.ciliabros@gmail.com

PAUL CILIA

BOV PERSONAL LOANS

**THE CHOICE
IS ALWAYS YOURS**

All loans are subject to normal bank lending criteria and final approval from the Bank. The term of the loan must not go beyond retirement age.

More information is available from www.bov.com or contact **2131 2020**.

Issued by Bank of Valletta p.l.c., 58, Triq San Ċakarra, Il-Belt Valletta VLT 1130
Bank of Valletta p.l.c. is a public limited company regulated by the MFSA and is licensed to carry out the business of banking in terms of the Banking Act (Cap. 371 of the Laws of Malta).

Breakaway Travel

Blacktown

George Vella
Managing Director

94 Cnr Main & Campbell Street
BLACKTOWN NSW 2148
PO Box 27, BLACKTOWN NSW 2148

Tel: 02 9622 7799

Fax: 02 9671 6706

Mobile: 0408 079 246

Email: gvella@breakawaytravel.com.au

*Proud to be associated with the Committee
of the St Lawrence Band Club, Vittoriosa, Malta*

SOCJETÀ MUZIKALI SAN LAWRENZ
BELT VITTORIOSA
A.D. 1883